

Warszawa, 22 czerwca 2023 r.

INFORMACJA
DOTYCZĄCA TESTÓW URZĄDZEŃ DOKONUJĄCYCH WERYFIKACJI
AUTENTYCZNOŚCI BANKNOTÓW i/LUB SORTOWANIA WEDŁUG JAKOŚCI
OBIEGOWEJ

I. Definicje

Użyte w niniejszej informacji określenia oznaczają:

1. banknoty – banknoty waluty polskiej wszystkich emisji będące prawnym środkiem płatniczym (emisja 1994 i emisje zmodernizowane);
2. NBP – Narodowy Bank Polski;
3. procesowanie banknotów – przeliczanie, sortowanie oraz sprawdzanie pod kątem autentyczności;
4. Przedsiębiorca – uczestnik obrotu gotówkowego zajmujący się profesjonalnie procesowaniem banknotów lub dostawą urządzeń przeznaczonych do weryfikacji autentyczności lub autentyczności i jakości obiegowej, służących do ponownego wprowadzania banknotów do obrotu, w tym w szczególności banki, podmioty, którym banki powierzyły czynności przeliczania i sortowania banknotów, producenci lub dostawcy urządzeń, niezależni operatorzy sieci bankomatowych i serwisanci;
5. typ urządzeń – grupa urządzeń jednego producenta, wyposażonych w podzespoły i elementy programu zapewniających realizację funkcji weryfikacji autentyczności lub autentyczności i jakości obiegowej banknotów w jednakowy sposób, rozróżniane według: producenta, nazwy modułu, typu skanera lub funkcji sensorów, producenta skanera, firmware skanera lub urządzenia, pliku waluty;
6. urządzenie – urządzenie przeznaczone do weryfikacji autentyczności lub autentyczności i jakości obiegowej banknotów, podlegające testom zgodnie z zarządzeniem 19/2016;

7. urządzenie dodatkowe – urządzenie, które zgodnie z pisemną deklaracją dostawcy lub producenta reprezentuje określony typ urządzeń oraz procesuje banknoty w zakresie autentyczności lub autentyczności i jakości obiegowej w sposób identyczny jak urządzenie wzorcowe danego typu;
8. urządzenie typowe – urządzenie reprezentujące określony typ urządzeń;
9. urządzenie wzorcowe – urządzenie typowe, które przeszło testy z udziałem NBP z wynikiem pozytywnym;
10. Zarządzenie 19/2016 – zarządzenie nr 19/2016 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki (z późn.zm.).

II. Zasady prowadzenia testów

1. Testowanie urządzeń, zgodnie z § 7 ust. 4 pkt 1 zarządzenia 19/2016, ma na celu systematyczne sprawdzanie, czy urządzenia weryfikujące autentyczność lub autentyczność i jakość obiegową banknotów spełniają wymagania określone w załączniku nr 3 do zarządzenia 19/2016 oraz klasyfikują banknoty zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia 19/2016 oraz sprawdzają jakość obiegową banknotów zgodnie z kryteriami określonymi w załączniku nr 1 do zarządzenia 19/2016.
2. Obowiązkowi przeprowadzania testów podlegają urządzenia typowe, które po przejściu testu z wynikiem pozytywnym definiowane są jako wzorcowe.
3. Testy urządzeń należy przeprowadzać co najmniej raz w roku.
4. Termin ważności testu może zostać przez NBP wydłużony o kolejny rok po przedłożeniu przez Przedsiębiorcę wykonującego test informacji, której wzór stanowi załącznik nr 1.
5. W uzasadnionych przypadkach np. z powodu zmiany profilu ryzyka w zakresie fałszerstw znaków pieniężnych, NBP może nie wydłużyć terminu ważności testu, pomimo złożenia informacji, o której mowa w pkt 4.

6. Informacja, o której mowa w pkt 4 przekazywane jest do NBP najpóźniej na 14 dni przed upływem terminu ważności testu urządzenia.
7. W przypadku zmiany istotnych dla funkcjonowania urządzenia elementów, w szczególności takich jak plik waluty, detektor, adaptacja programu sortującego, urządzenie należy zgłosić do powtórnego testu z udziałem NBP.
8. W przypadku uzyskania przez urządzenie negatywnego wyniku testu, testy mogą być powtórzone w terminie uzgodnionym z NBP.
9. Wykaz typów urządzeń przetestowanych z wynikiem pozytywnym będzie zamieszczany na stronie internetowej NBP (www.nbp.pl).
10. Nie ma konieczności poddawania testom urządzenia, które jest zgodne z urządzeniem wzorcowym wykazanym na stronie internetowej NBP (www.nbp.pl).
11. Zgłoszenie urządzenia do testów z udziałem NBP może dokonać Przedsiębiorca.
12. Testy urządzeń wykonywane są z wykorzystaniem zestawów testowych i zestawów falsyfikatów przygotowanych i udostępnianych przez NBP.
13. Testy urządzeń obsługiwanych przez personel przeprowadzane są przez pracowników NBP po uprzednim ich przygotowaniu i instruktarzu obsługi urządzenia, niezbędnym do przeprowadzenia testu przez osoby reprezentujące Przedsiębiorcę przedstawiającego urządzenie do testów. Testy przeprowadzane są w obecności osób reprezentujących Przedsiębiorcę przedstawiającego urządzenie do testów.
14. Testy urządzeń obsługiwanych przez klienta przeprowadzane są przez osoby reprezentujące Przedsiębiorcę przedstawiającego urządzenie do testów w obecności pracownika/pracowników NBP.
15. NBP nie ponosi odpowiedzialności za szkody bezpośrednio lub pośrednio wynikające z przeprowadzenia testów, bądź z ogłoszenia, nieogłoszenia lub usunięcia ze strony NBP wyników testów, ani za rezultaty przeprowadzanych testów.
16. Urządzenie typowe lub dodatkowe może być wykorzystywane do procesowania banknotów przez innego Przedsiębiorcę niż podmiot zgłaszający urządzenie do testu pod

warunkiem, że jest ono skonfigurowane lub sparametryzowane w identyczny sposób jak urządzenie wzorcowe.

17. Liczarki wartościowe (np. liczarki 1 - 1,5 kieszeniowe) wykorzystywane na etapie końcowym do weryfikacji autentyczności banknotów podlegają testom.
18. Niezbędne jest zapewnienie w urządzeniach obsługiwanych przez personel niezmienności ustawień parametrów decydujących o weryfikacji autentyczności lub autentyczności i jakości obiegowej banknotów np. poprzez nadanie uprawnień do regulacji ustawień progów sortowania na wyższy szczebel administracyjny, z wymogiem pisemnej dokumentacji wprowadzanych zmian parametrów (w wypadku, gdy regulacja któregośkolwiek parametru jest wskazana ze względów technologicznych).
19. Testy urządzeń mogą być przeprowadzane w siedzibie NBP lub innej lokalizacji uzgodnionej z NBP i Przedsiębiorcą.
20. Na potrzeby przygotowania urządzeń do spełnienia kryteriów sortowania jakościowego zgodnie z zarządzeniem 19/2016, NBP przygotowuje zestawy kalibracyjne banknotów, które można nabyć według ich wartości nominalnej, po uprzednim zgłoszeniu takiej potrzeby na adres poczty elektronicznej: testyurzadzen@nbp.pl.
21. Wzór protokołu z testów urządzeń stanowi załącznik nr 2 do informacji.
22. Wzory wykazów zawierających informacje o typach urządzeń do obsługi banknotów przetestowanych z udziałem NBP z wynikiem pozytywnym stanowią załączniki nr 3 i nr 4 do informacji.
23. Przed przystąpieniem do testów należy przesłać dane dotyczące zgłaszanego urządzenia na adres poczty elektronicznej: testyurzadzen@nbp.pl. Wzór zgłoszenia zawarty jest w załączniku nr 6. Do zgłoszenia należy dołączyć katalog/broszurę zawierającą podstawowe informacje techniczne o urządzeniu oraz instrukcję obsługi zgłaszanego urządzenia¹

¹ Dla urządzeń obsługiwanych przez personel instrukcja obsługi urządzenia jest obowiązkowa. Dla urządzeń obsługiwanych przez klienta dostarczenie instrukcji obsługi nie jest obowiązkowe.

III. Sposób wykonywania testów

1. Testy dotyczą oceny poprawności działania urządzenia do obsługi banknotów zgodnie z wymaganiami określonymi w załącznikach nr 1, 3 i 4 do zarządzenia 19/2016, w szczególności sprawdzeniu:
 - a) poprawności rozpoznawania autentyczności banknotów,
 - b) poprawności rozpoznawania fałszyfikatów,
 - c) poprawności sortowania banknotów według jakości obiegowej, o ile urządzenie posiada taką funkcję,
 - d) w jaki sposób urządzenie rozdziela banknoty poszczególnych kategorii o których mowa w pkt. 3 poniżej.
2. Do przeprowadzania testów wykorzystywane są zestawy banknotów, które zawierają:
 - a) banknoty pochodzące z obiegu jakości obiegowej i bez uszkodzeń mechanicznych w liczbie po 40 szt. każdego nominału i każdej emisji (kat. 4);
 - b) fałszyfikaty banknotów wszystkich dostępnych klas fałszerskich będących w dyspozycji NBP (kat. 2);
 - c) banknoty nienadające się do obiegu (kat. 5):
 - zestaw „20” - zawierający po 20 szt. banknotów każdego nominału i każdej emisji nienadających się do obiegu ze względu na poziom naturalnego zabrudzenia w obiegu,
 - zestaw „22” zawierający 22 szt. banknotów każdego nominału z wyłączeniem banknotów emisji 1994 nie nadających się do obiegu posiadających uszkodzenia przekraczające wymiary określone dla nich w załączniku nr 1 do zarządzenia 19/2016.
3. Klasyfikacja banknotów na kategorie dokonywana jest zgodnie z załącznikiem nr 4 do zarządzenia 19/2016, w którym kategorie określone są następująco:
 - a) Kategoria 1 - przedmioty nierozpoznane jako banknoty waluty polskiej,
 - b) Kategoria 2 – banknoty podejrzane co do autentyczności,

- c) Kategoria 3 – banknoty o niepotwierdzonej autentyczności,
- d) Kategoria 4 – banknoty rozpoznane jako autentyczne i nadające się do obiegu,
- e) Kategoria 5 – banknoty rozpoznane jako autentyczne, ale nienadające się do obiegu.

4. Testy wykonywane są w następujący sposób:

- a) Test nr 1 (z wykorzystaniem zestawu opisanego w pkt 2.a) – poprawna klasyfikacja banknotów autentycznych (kategoria 4),

Celem testu jest prawidłowe rozpoznanie 40 sztuk banknotów każdego nominału i każdej emisji z zestawu testowego we wszystkich obsługiwanych przez to urządzenie orientacjach (zał. nr 5). Wynik testu uznaje się za pozytywny, jeśli urządzenie dokona błędnej kwalifikacji banknotów autentycznych kategorii 4² oddzielnie dla każdego nominału i emisji w nie więcej niż 5% przypadków (tj. 8 nieprawidłowych kwalifikacji), Urządzenie w trakcie testu powinno mieć wyłączoną funkcję sortowania według jakości obiegowej (jeżeli taką funkcję posiada i jeżeli jej wyłączenie jest możliwe).

- b) Test nr 2 (z wykorzystaniem zestawu opisanego w pkt 2.b) – poprawne rozpoznanie i zatrzymanie falsyfikatów banknotów.

Celem testu jest prawidłowe zaklasyfikowanie falsyfikatów banknotów, oddzielnie dla każdego nominału i emisji, we wszystkich obsługiwanych przez urządzenie orientacjach. Test uznaje się za zakończony wynikiem pozytywnym, jeśli urządzenie zakwalifikuje wszystkie falsyfikaty jako kategoria 2. Dopuszcza się zaklasyfikowanie przez urządzenie do 10% falsyfikatów banknotów wykorzystywanych w trakcie wykonywania testu nr 2, łącznie do kategorii 1 i kategorii 3.

- c) Test nr 3 (z wykorzystaniem zestawu opisanego w pkt 2.c) – poprawne sortowanie banknotów według jakości obiegowej (kategoria 4 i 5).

Test przeprowadza się w dwóch etapach:

W pierwszym etapie wykorzystywany jest zestaw „20” banknotów nienadających się do obiegu ze względu na poziom zabrudzeń. Wynik testu uznaje się za pozytywny, jeśli

² 5% x 40 x 4 = 8

urządzenie dokona kwalifikacji ww. banknotów jako banknoty obiegowe (kategorii 4), łącznie we wszystkich obsługiwanych przez nie orientacjach dla danego nominału i danej emisji w nie więcej niż 10% przypadków (tj. 8 nieprawidłowych kwalifikacji dla każdego nominału)³, w zależności od typu urządzenia:

- 1) urządzenia obsługiwane przez personel - oddzielnie dla danej emisji banknotów we wszystkich obsługiwanych przez urządzenie orientacjach,
- 2) urządzenia obsługiwane przez klienta – dla zmodernizowanej emisji banknotów we wszystkich obsługiwanych przez urządzenie orientacjach.

W drugim etapie do urządzenia podanych jest 22 szt. banknotów nienadających się do obiegu dla każdego nominału emisji zmodernizowanej, posiadających uszkodzenia w postaci plam i defektów mechanicznych⁴. Wynik testu uznaje się za zakończony wynikiem pozytywnym, jeśli urządzenie dokona nieprawidłowej kwalifikacji banknotów łącznie we wszystkich obsługiwanych przez nie orientacjach oddzielnie dla danego nominału w nie więcej niż 10% przypadków (tj. 9 nieprawidłowych kwalifikacji)⁵.

³ $10\% \times 20 \times 4 = 8$

⁴ W przypadku urządzeń nieposiadających możliwości technicznych rozpoznawania taśmy klejącej, sortowanie wg tego kryterium nie jest obowiązkowe w okresie najbliższych kilku lat.

⁵ $10\% \times 22 \times 4 = 8,8$; w przypadku uszkodzenia w polu znaku wodnego dopuszcza się klasyfikację jako kat. 2

Wzór

.....
(miejscowość, data)

.....
(pieczęć firmowa)

Niniejszym oświadczamy, że w niżej wymienionych modelach urządzeń, od ostatniego testu zakończonego wynikiem pozytywnym nie została zmieniona żadna część, żaden parametr techniczny ani oprogramowanie odpowiedzialne za weryfikację autentyczności oraz klasyfikację banknotów według jakości obiegowej:

LP	NR_TESTU	Nazwa / model urządzenia	Data ostatniego testu zakończonego wynikiem pozytywnym	Data ważności testu
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

.....
(podpis osoby/osób reprezentującej/cych Przedsiębiorcę)

WZÓR
PROTOKOŁU Z TESTÓW

Nazwa Przedsiębiorcy wykonującego test	
Dane teleadresowe	
Nazwa urzędnika	
Kategoria	
Producent urządzenia	
Numer seryjny	
Weryfikacja autentyczności (TAK/NIE)	
Sortowanie według jakości obiegowej (TAK/NIE)	
Parametryzacja wzorcowa (TAK/NIE)	
Zatrzymywanie banknotów Kat. 2 (TAK/NIE)	
Zatrzymywanie/niewypłacanie banknotów Kat. 3 (TAK/NIE)	
Data przeprowadzenia testu	
Data ważności testu	
Wynik testu	Zaliczony ☐ Niezaliczony ☐

Nazwisko i imię oraz podpis osób uczestniczących w teście:
ze strony Przedsiębiorcy

ze strony NBP

.....

.....

.....

.....

TEST NR 1 – Kryterium: nieprawidłowa kwalifikacja łącznie we wszystkich orientacjach nie więcej niż 5% - 8 nieprawidłowych kwalifikacji banknotów dla każdego nominału i każdej emisji

Nominał	Liczba banknotów	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie	Maksymalna liczba nieprawidłowych kwalifikacji
		1	2	3	4		
Emisja 1 - 1994							
Orientacja podawania		1	2	3	4	-	-
10 zł	40						8
20 zł	40						8
50 zł	40						8
100 zł	40						8
200 zł	40						8
Nominał	Liczba banknotów	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie	Maksymalna liczba nieprawidłowych kwalifikacji
Emisja 2 - 2012, 2015, 2016		1	2	3	4		
Orientacja podawania		1	2	3	4	-	-
10 zł	40						8
20 zł	40						8
50 zł	40						8
100 zł	40						8
200 zł	40						8
500 zł	40						8

zaliczony

niezaliczony

TEST NR 2 – Kryterium: 100 % prawidłowych kwalifikacji

Nominał Emisja 1 -1994	Liczba falsyfikatów ⁶	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji			
		1	2	3	4
Orientacja podawania					
10 zł					
20 zł					
50 zł					
100 zł					
200 zł					
Nominał Emisja 2 - 2012, 2015, 2016	Liczba falsyfikatów	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji			
		1	2	3	4
Orientacja podawania					
10 zł					
20 zł					
50 zł					
100 zł					
200 zł					
500 zł					

zaliczony

niezaliczony

⁶ Liczba falsyfikatów w zestawie zależy od liczby dostępnych falsyfikatów banknotów

TEST NR 3

ETAP 1 – Kryterium: nieprawidłowa kwalifikacja łącznie we wszystkich orientacjach nie więcej niż 10% - 8 nieprawidłowych kwalifikacji banknotów nieobiegowych (kat. 5) jako banknoty obiegowe (kat. 4) dla każdego nominału i każdej emisji, w zależności od typu urządzeń

Nominał	Liczba banknotów	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie	Maksymalna liczba nieprawidłowych kwalifikacji
Emisja 1 -1994	kat. 5 (zabrudzenia)						
Orientacja podawania		1	2	3	4	-	-
10 zł	20						8
20 zł	20						8
50 zł	20						8
100 zł	20						8
200 zł	20						8
Nominał	Liczba banknotów	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie	Maksymalna liczba nieprawidłowych kwalifikacji
Emisja 2 - 2012, 2015, 2016	kat. 5 (zabrudzenia)						
Orientacja podawania		1	2	3	4	-	-
10 zł	20						8
20 zł	20						8
50 zł	20						8
100 zł	20						8
200 zł	20						8
500 zł	20						8

zaliczony

niezaliczony

ETAP 2 – Kryterium: błędna kwalifikacja łącznie we wszystkich orientacjach nie więcej niż 10% - 9 nieprawidłowych kwalifikacji banknotów nieobiegowych (kat. 5) jako banknoty obiegowe (kat. 4) dla każdego nominału

Nominał	Liczba banknotów kat. 5	Liczba nieprawidłowych kwalifikacji				Łącznie	Maksymalna liczba nieprawidłowych kwalifikacji
	(plamy i defekty mechaniczne)						
Emisja 2 - 2012, 2015, 2016		1	2	3	4	-	-
Orientacja podawania							
10 zł	22						9
20 zł	22						9
50 zł	22						9
100 zł	22						9
200 zł	22						9
500 zł	22						9

zaliczony

niezaliczony

WZÓR

WYKAZ URZĄDZEŃ TYPOWYCH PRZETESTOWANYCH Z UDZIAŁEM NBP
Z WYNIKIEM POZYTYWNYM - URZĄDZENIA OBSŁUGIWANE PRZEZ KLIENTA

NR_TESTU	Nazwa / model urządzenia	Kategoria urządzenia	Producent	Nazwa modułu wpłat / recyrkulacji	Nazwa / typ skanera	Firmware skanera	Plik waluty / sygnatura	Opis funkcjonalny	Sortownie według jakości obiegowej (tak / nie)	Data testu	Data ważności testu

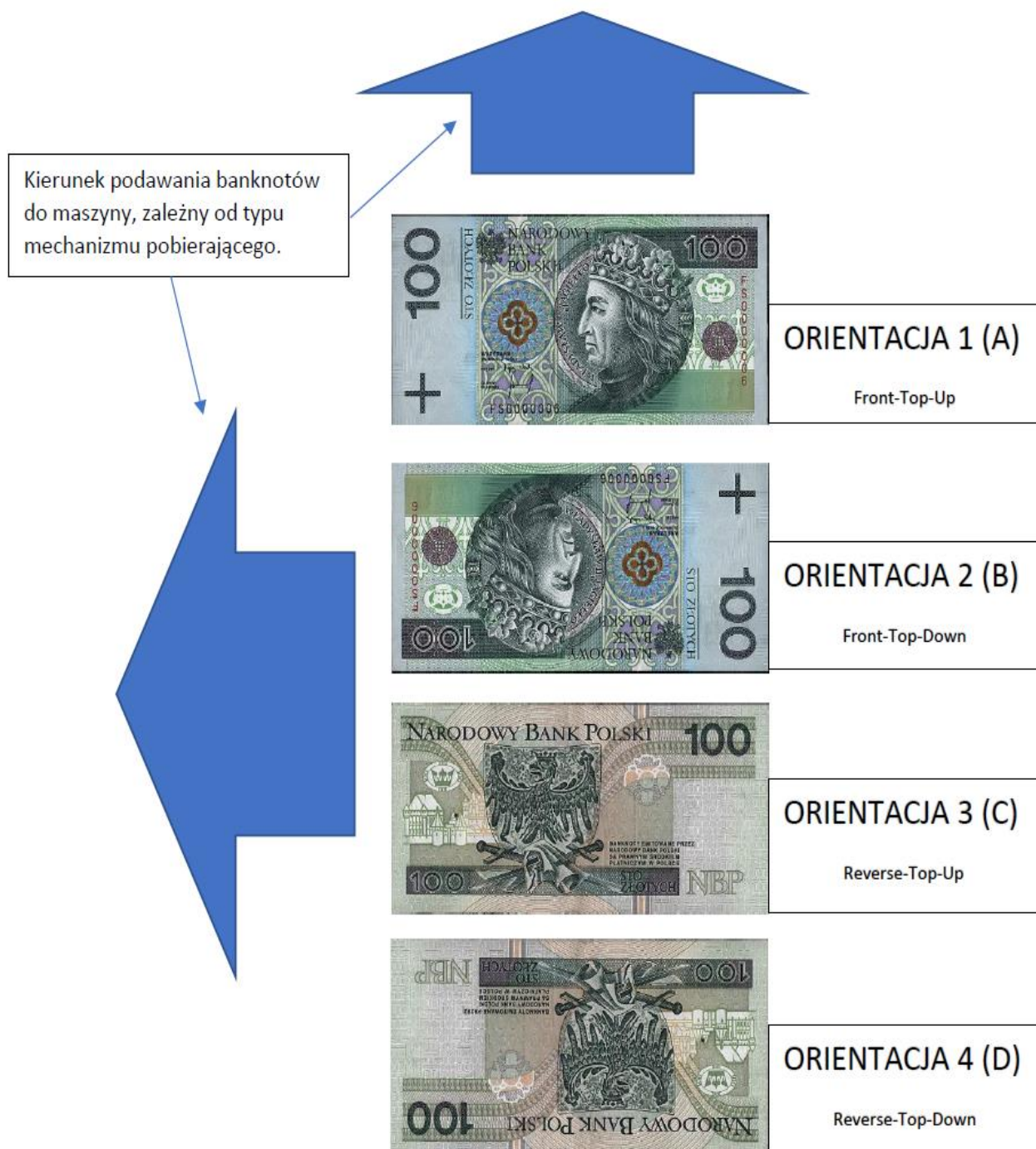

WZÓR

WYKAZ URZĄDZEŃ TYPOWYCH PRZETESTOWANYCH Z UDZIAŁM NBP Z WYNIKIEM
POZYTYWNYM - URZĄDZENIA OBSŁUGIWANE PRZEZ PERSONEL

NR_TESTU	Nazwa / model urządzenia	Nazwa skanera lub nazwy i funkcje sensorów	Kategoria urządzenia	Producent	Firmware	Plik waluty	Opis funkcjonalny / obsługiwane nominały	Sortownie według jakości obiegowej (tak/nie)	Data testu	Data ważności testu

KIERUNKI PODAWANIA BANKNOTÓW DO URZĄDZENIA

WZÓR ZGŁOSZENIA URZĄDZENIA DO TESTÓW

Nazwa Przedsiębiorcy:.....

Dane teled adresowe:.....

Urządzenia obsługiwane przez personel

Nazwa / model urządzenia	Nazwa skanera lub nazwy i funkcje sensorów	Kategoria urządzenia	Producent	Firmware	Plik waluty	Opis funkcjonalny / obsługiwane nominały	Sortownie według jakości obiegowej (tak/nie)

Urządzenia obsługiwane przez klienta

Nazwa / model urządzenia	Kategoria urządzenia	Producent	Nazwa modułu wpłat / recykulacji	Nazwa / typ skanera	Firmware skanera	Plik waluty / sygnatura	Opis funkcjonalny	Sortownie według jakości obiegowej (tak / nie)

Załącznik:

1. katalog, broszurę zawierającą podstawowe informacje techniczne o urządzeniu
2. instrukcja obsługi zgłaszanego urządzenia (dla urządzeń obsługiwanych przez personel instrukcja obsługi urządzenia jest obowiązkowa. Dla urządzeń obsługiwanych przez klienta dostarczenie instrukcji obsługi nie jest obowiązkowe.)